

Arkivsaksnr: 2023/11294-0

Saksbehandler: Geir Østereng

Dato: 24.01.2025

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Varangerhalvøya nasjonalparkstyre/Vårnjárgga álbmotmeahccestivra	1-25	

Høringsuttalelse til oppstart og høring av melding og planprogram for vindkraft i Finnmark, Varanger – Varangerhalvøya nasjonalparkstyre

En rekke kraftledningsprosjekter (Lebesby – Seidafjell og Storvarden - Revnes) samt forslag til utredningsprogram for 2 vindkraftverkprosjekt (Hamnefjell 3 og Rubbedalshøgda) kan medføre store arealbeslag og ha regional betydning for fuglebestandene på Varangerhalvøya. Enkelte prosjekt kan ha betydning for svært trua arter pga. trekkruter. Forvalter legger saken frem for styret for forslag til uttalelse hvor samlet effekt av prosjektene vurderes og innspill til avbøtende tiltak og forslag til innhold i utredninger for å sikre det beste faktagrunnlag for vurdering av effekt av prosjektene på naturmangfoldet og de beste avbøtende tiltak.

- ✓ **420 V kraftledning Lebesby – Seidafjell - konsesjon**
- ✓ **Hamnefjell vindkraftverk del 3 – Båtsfjord kommune - høring**
- ✓ **Forslag til plan og utredningsprogram Rubbedalshøgda Båtsfjord-/ Berlevåg kommune**
- ✓ **Konsesjonssøknad og konsekvensutredning for ny 132 kv kraftledning Storvarden – Revnes og ny Revnes transformatorstasjon**

Sakspapirer på NVE nettsider i linker under

[420 KV kraftledning Lebesby – Seidafjell - konsesjon](#)

[420 KV kraftledning Lebesby – Seidafjell - konsesjon - utredning naturmangfold](#)

[Melding om forslag til plan- og utredningsprogram for Hamnefjell vindkraftverk trinn 3 - Båtsfjord](#)

[Oppdatert melding med forslag til plan- og utredningsprogram - Rubbedalshøgda – Båtsfjord / Berlevåg](#)

[Konsesjonssøknad og konsekvensutredning for ny 132 kv kraftledning Storvarden – Revnes og ny Revnes transformatorstasjon - Berlevåg](#)

Forvalters innstilling

Varangerhalvøya er funksjonsområde for en rekke spesielle arter som er fåtallig og truet. Dette er bl.a. snøugle (*kritisk truet*), dverggås (*kritisk truet*, Prioritert art) og fjellrev (*sterkt truet*). Området er nasjonalt viktig for tundrasædgjess (sårbar) med myteområder med flest fugl. En rekke arter knyttet til kyst og landskapsvernområdene, naturreservatene er også rødlistet og er i tilbakegang. I 2011 ble dverggåsa en prioritert art med egen forskrift. Sommeren 2024 landet en av to gps-merkede dverggjess i Varangerhalvøya nasjonalpark opplyser Birdlife.

Forslag til plan- og utredningsprogram for Rubbedalshøgda vindkraftverk på Varangerhalvøya sier at «halvøya er et av de mest betydningsfulle områdene for fugletrekk i Norge. Området er kjent for sitt rike fugleliv og er et viktig stoppested for trekkfugler som krysser Barentshavet.» - sitat slutt.

Frafall av enkeltindivider pga. økt nedbygging og negative effekter av nye barrierer i landskapet i trekkruiter i omegn av nasjonalparken ansees for å kunne forsterkerke negativ utvikling for små bestander på hele halvøya. Menneskenes nedbygging og endring av fuglenes leveområder framholdes som den aller viktigste årsaken til norske fuglebestanders tilbakegang. Bestand av dverggås i Norge er under 50 par og er den mest truede bestand i Eurasia.

Enkelte arter er så fåtallig at tilfeldigheter kan bidra til å avgjøre om arten lever videre eller blir ført på listen over utrydda dyrearter i Norge. Snøugle og dverggås er kandidater spesielt for området med sine trekkruiter. Påvirkning på fugler er spesielt viktig å utrede i nye prosjektutredninger for vindmøller og kraftlinjer.

Dersom det skal oppføres nye kraftledninger bør det sterkt vurderes å merke ledningene med fugleavvisere langs kritiske deler av traséen for å redusere kollisjonsrisiko.

Om prosjekter blir en realitet bør det avsettes midler til oppfølgingsprogram, som kan kartlegge omfang av kollisjoner ved å søke systematisk etter kollisjonsføre langs traseene for kraftlinjer og ved turbiner for å danne seg et bilde av omfanget av eventuelle kollisjoner gjennom året for hvert prosjekt, og for å vurdere ytterligere avdempende tiltak der det er nødvendig etter eventuell oppføring. Dette gjelder også eksisterende nett tilknyttet samme eier slik at samlet kollisjonsrisiko på hele nettet reduseres. Programmet bør gjennomføres av uavhengig aktør og føres tilsyn med av NVE.

Utredningsprosjektene bør bidra med ressurser i utredningsfase til å kartlegge dverggås, sædgjess, snøuglers trekk slik at kunnskap om trekkruiter bedres, for effektive forebyggende tiltak på de mest aktuelle strekk for kraftledninger og punkter for vindkraftverk.

Effekten av påvirkning av prosjektene til de nevnte arter bør vurderes helhetlig jamfør Naturmangfoldlovens § 10, og ved manglende kunnskapsgrunnlag bør Naturmangfoldlovens § 9 Føre -var -hensyn ilegges avgjørende vekt.

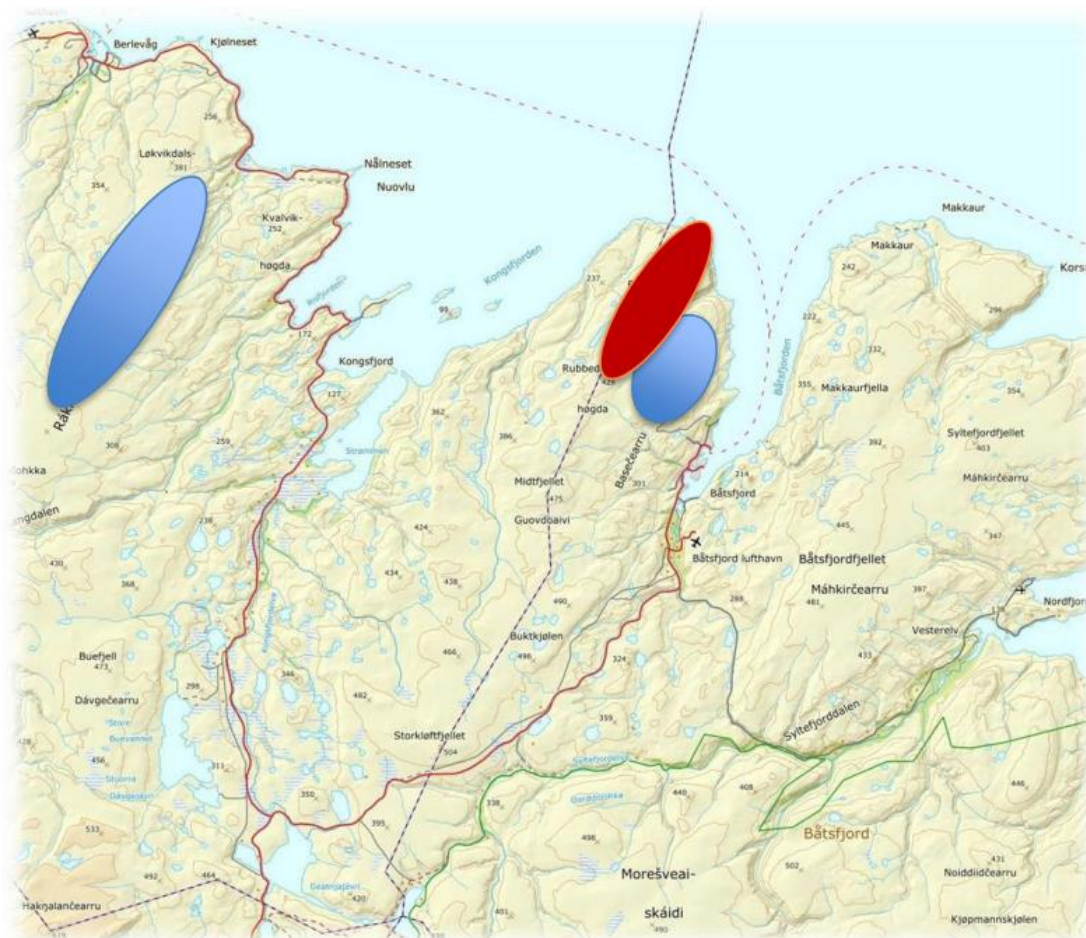
420 KV kraftledning Lebesby – Seidafjell – konsesjon

Varangerhalvøya nasjonalparkstyre vil understreke viktigheten av at avbøtende tiltak for påvirkning på fugletrekket gjennomføres, for å hindre påflygning og elektrusjon.

Eventuell påvirkning på snøugler er ikke nevnt i konsekvensutredningen, som er en svakhet. Snøugla flakker fra fjellområde til fjellområde på våren før den velger hekkeområde og samlet risiko jamfør Naturmangfoldlovens § 10 bør vurderes av alle vindparkprosjektforslag på Varanger og Nordkinn. I gode lemenår kan de hekke i Varanger og på Ifjordfjellet eller Nordkinn, avhengig av hvor det er best lemenbestand det enkelte år.

På Ifjordfjellet er det en rekke eldre fjellrevhi som potensielt kan gjenetableres de neste årene, dette som bieffekt av tiltak for å bevare fjellreven i Varanger og nødvendige hensyn må i hensyntas til eventuelle hilokaliteter. Foregående vinter var det observasjoner av fjellrev i fjellområdet.

Innspill til melding om forslag til plan- og utredningsprogram for Hamnefjell vindkraftverk trinn 3

Figur 3 Oversikt over vindkraftverk i Båtsfjord Kommune. Raccocearru sør for Berlevåg, og Hamnefjell nordvest for Båtsfjord, markert med blått. Ny lokalitet, utvidelse Hamnefjell er markert med rødt.

Eventuell risiko for påvirkning på fuglebestandene må være mest mulig avklart på forhånd. Høyde og arter som inngår i fugletrekk bør avklares ved bruk av fugleradar i utredningsfasen. Høyde på fugletrekket bør gis betydning for egnet høyde på mølleblader.

Dersom det inngår i planene å oppføre nye kraftledninger bør det sterkt vurderes å merke ledningene med fugleavvisere langs kritiske deler av traséen for å redusere

kollisjonsrisiko, samt søke systematisk etter kollisjons ofre for å danne seg et bilde av omfanget av eventuelle kollisjoner og hvilke arter som berøres.

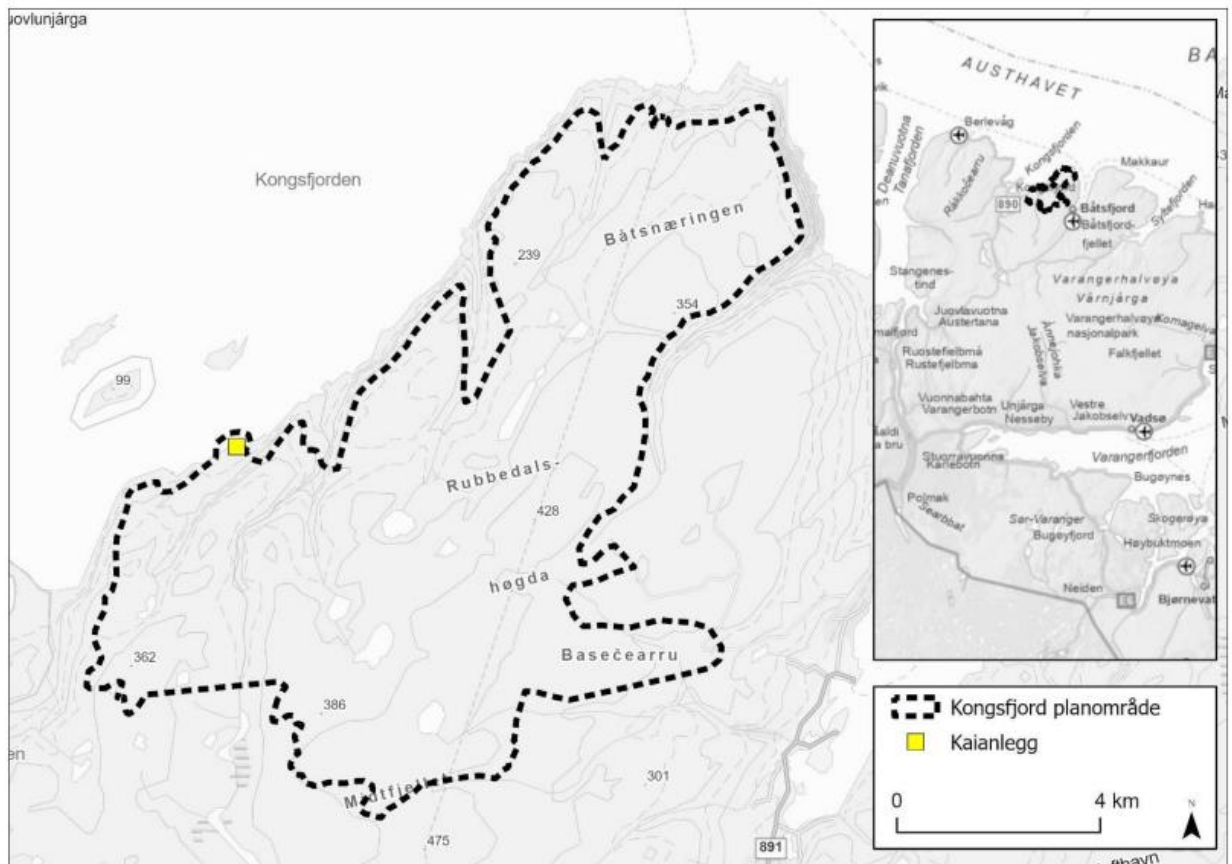
Påflyging av fugl på linjer og møller i høyfjellet vil kunne bidra til at arter som rødveng får bedre kår, som igjen er en konkurrent for fjellreven. Området er såpass vegetasjonsfattig at det er egnet for at høyfjellsarter som fjellreven kan finnes i området. Arten har økt sin utbredelse på halvøya siden tiltak ble igangsatt i nasjonalparken og individer har også vært observert ved Båtsfjord by.

Innspill til oppdatert melding med forslag til plan- og utredningsprogram – Rubbedalshøgda

Eventuell risiko for påvirkning på fuglebestandene må være mest mulig avklart på forhånd. Høyde og arter som inngår i fugletrekk kan avklares ved bruk av fugleradar i utredningsfasen. Høyde på fugletrekket bør gis betydning for egnet høyde på mølleblader. Et program for oppfølging av uavhengig aktør også eventuelt etter oppføring for å kartlegge eventuelle fuglekollisjoner og effekter på naturmangfold bør etableres, slik at avbøtende tiltak på de mest aktuelle lokaliteter kan bør etableres

Dersom prosjektet realiseres bør valg av kraftmaster velges utfra type som gir minst risiko for fugl mht. på flyginger. Områdets geografi og størrelse tilsier at konsekvensene for fugl må vurderes svært godt. Området ligger nært et naturreservat som skal ivareta fuglebestander med en rekke trua arter. Bestandene på Varangerhalvøya har interaksjon og medfører arealbeslag og installasjoner i en skala som kan gi såpass mange kollisjoner, at det har risiko for å kunne påvirke halvøyas bestander av flere fuglearter på sikt. Etablerte anlegg av vindmøller og kraftledninger må tas med i en samlet vurdering.

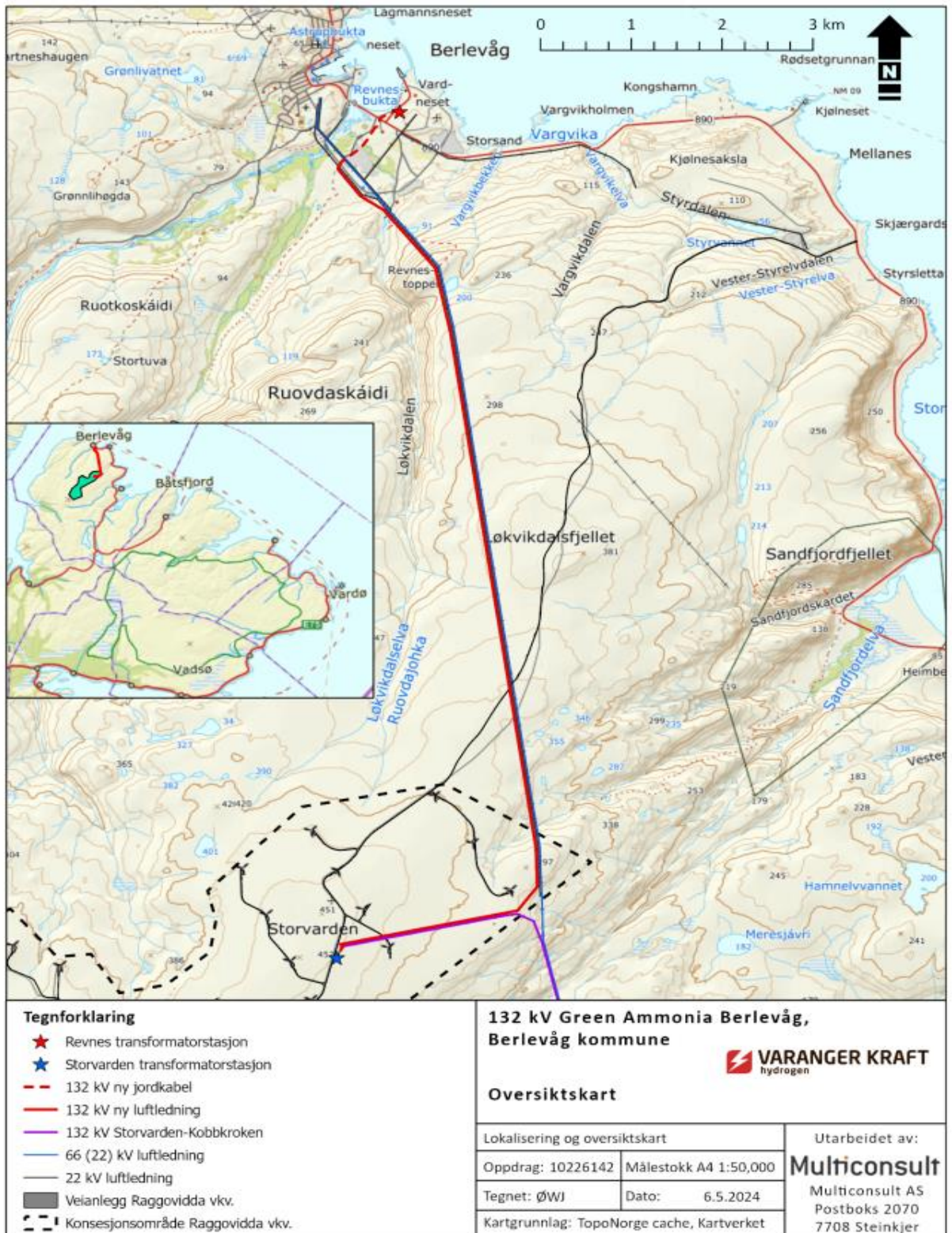
Påflyging av fugl på linjer og møller i høyfjellet vil kunne bidra til at arter som rødveng får bedre kår, som igjen er en konkurrent for fjellreven. Området er såpass vegetasjonsfattig at det er egnet for at høyfjellsspesialist som fjellreven kan finnes i området. Arten har økt sin utbredelse på halvøya siden tiltak ble igangsatt i nasjonalparken og individer har også vært observert ved Båtsfjord by.

Figur 4-1: Geografisk plassering og foreløpig planområde for Rubbedalshøgda vindkraftverk.

Innspill til konsesjonssøknad og konsekvensutredning for ny 132 kv kraftledning Storvarden – Renes og ny Revnes transformatorstasjon

Figur 1. Lokalisering og oversiktskart med omsøkt 132 kV Storvarden-Revnes og Revnes transf.stasjon.

Ny kraftledning bør utredes mht. påvirkning på fugl, og beste valg av forebyggende tiltak på utvalgte strekk mht. masttyper, høyde og plassering. Etter realisering bør det

utredes om de beste forebyggende tiltak mht. å unngå fuglekollisjoner er gjennomført på hele traseen.

Saksopplysninger

Vurdering

Varangerhalvøya nasjonalpark som er Norges 6 største nasjonalpark ligger på Varangerhalvøya og utgjør 1804 km².

Formålet med Varangerhalvøya nasjonalpark/Várnjárgga álbmotmeahcci/Varenkinniemen kansalistaras er å bevare et stort i det vesentlige urørt naturområde, tilnærmet fritt for tekniske inngrep, som sikrer biologisk mangfold med økosystemer, arter og bestander. I dette inngår blant annet å bevare den mest arktisk pregete del av fastlands-Norge med spesielle landformer og avsetninger etter istida, et plante- og dyreliv med østlige og arktiske innslag, et kjerneområde for fjellrev og unike samiske kulturminner.

I sone A er det avgrenset et særlig viktig myr- og våtmarksområde med stor vitenskapelig betydning som referanseområde og med egenart i form av mange småvann og myrdammer. *Området gir leveområder for en rik og variert fauna av våtmarksfugl, også trua arter. Området er svært viktig for sædgås og dverggås.*

Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

Halvøya har et spesielt fugleliv med forekomst av sirkumpolare arter som snøugla (sterkt truet) – arten er sårbar for påflyging på vindmøller og kraftledninger, også utenfor nasjonalparken.

Varanger har den lokaliteten som har flest tundrasædgås samlet under mytingen på sensommeren. De forekommer og hekker på vatn og vassdrag på hele halvøya. – arten er sårbar for påflyging av vindmøller og kraftlinjer. Hekkeområdene på halvøya er dårlig kartlagt da den er veldig anonym i hekkeperioden. Trekkruta for sædgjess er også mangelfullt kartlagt.

Dverggås (kritisk truet). Varanger benyttes som mellomlandingsplass på den østligste trekkuten – arten er sårbar for påflyging av vindmøller og kraftlinjer. Varanger har tidligere vært hekkplass for dverggåsa hvor den var meget tallrik. Jakttrykk tilbake i tid og arealbeslag i leveområdene gjennom årssyklusen, og diverse trusler langs trekkuten i Europa har gjort at det fins en liten kritisk bestand igjen. Et intensivt og tett samarbeid med andre nasjoners miljømyndigheter langs trekkuten bidrar til at arten har klart seg hittil, men ytterligere negative påvirkningsfaktorer langs trekkuten er kritisk for ivaretagelsen av arten.

Forvalter er opptatt av at det gjøres nødvendige avbøtende tiltak for å hindre påflyging av fugl på kraftlinjer og evt. vindmølleparker i og i omegn av Varanger. Førre - var -

prinsippet i Naturmangfoldloven er særlig viktig å vektlegge ved vurdering om et prosjekt skal realiseres eller ikke. I og med at man ikke kjenner de eksakte trekkrutene relatert til kraftledninger og forslag om nye, samt vindkraftverk.

Kartlegging av fugletrekk av dverggås, sædgås og snøugle i områdene bør utredes og initiativtakere stille midler for å øke kunnskapen. Enklest vil være å øke kunnskap for dverggås og sædgås som er enklest å fange og sette sendere på.

Varangerhalvøya har et yrende fugleliv, der halvøya ligger nord og øst i Norge. Fuglekikking er en utgjør en stor del av turismen som har mange arbeidsplasser allerede ved overnatting og guida turer, og spås en stor fremtid for området. Om vindparker og vindmøller bidrar til å utrydde og begrense mangfoldet av arter, vil det begrense andre næringer og bidra til at man ikke følger internasjonale forpliktelser om å ivareta naturmangfoldet (artene som lever i Norge). I såfall vil etableringene av vindmølleparkene ødelegge for eksisterende næringer. Naturturismen i Båtsfjord oppgir at stillhet, mørke for å kunne se på stjernehimlen og nordlys, samt uberørt natur står høyt på skalaen for opplevelser som det settes mest pris på. Fugleturistene setter naturligvis pris på faunaen og fuglelivet, og turismen er en viktig næring i Varanger og vil sannsynligvis bli enda viktigere fremover. Forvalter antar at dette også gjelder Berlevåg og Kongsfjord som vil ha utsyn mot Rubbedalshøgda med lyd og lysforurensning.

Norge er forpliktet til å ivareta alle arter som forekommer og forhindre at arter dør ut og forsvinner for ettertiden. Sumvirkning av alle nye kraftlinjer, vindmølleparker bør vurderes i forhold til Naturmangfoldlovens §§ 9 føre – var prinsippet og 10 - samlet belastning. I denne saken vises til at et stort antall prosjekter med arealbeslaglegging og indirekte påvirkning på fugl, landskap og for øvrig dyreliv tilsier at samlet belastning jamfør Naturmangfoldlovens § 10 er aktuell.

Den beste miljøforsvarlige teknikk skal benyttes som gir de beste samfunnsnyttige resultater.

NVE er forpliktet til å vurdere Naturmangfoldlovens §§ 8 - 12.

§ 8.(kunnskapsgrunlaget)

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.

§ 9.(føre-var-prinsippet)

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

§ 10.(økosystemtilnærming og samlet belastning)

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

§ 11. (kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver)

Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter.

§ 12. (miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder)

For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater.

Norconsults beskrivelser av påvirkning på fugl – fremkommer i utredning om naturmangfold – 420 KV kraftledning Lebesby – Seidafjell :

5.3 Fugl

Fugl kan påvirkes av kraftledninger på ulike måter: de kan omkomme eller skades ved kollisjon eller ved elektrisk kontakt (elektrokusjon). I tillegg kan større kraftledninger enkelte steder utgjøre en barriereeffekt for enkelte fuglearter.

Kraftledninger og kraftmaster har en innvirkning på visse fuglearter ved at de utgjør en kollisjonsfare. Dette gjelder spesielt kraftledninger, som særlig i mørke, skumring eller tåke/havdis er vanskelige å oppdage for fuglene. Kolliderer en fugl med en kraftledning kan den utsettes for umiddelbar død eller varig skade.

Ulike fugler er ulikt utsatt for kollisjon, det er flere faktorer som spiller inn på dette, blant annet syn, fysiologi og flygeatferd. Haukefugler har et svært godt syn for å kunne jakte sitt bytte, og har derfor trolig bedre forutsetninger for å se kraftinstallasjonene tidsnok til å manøvrere unna før kollisjon. Samtidig flyr de ofte i høye hastigheter, og om synet deres er redusert av eksempelvis mørke eller tykk tåke, vil de kunne være utsatt. Ellers er det en generell regel om at fugler med lavere ratio mellom vingespenn/vekt har vanskeligere for å manøvrere unna objekter som utgjør kollisjonsfare, og vil dermed være mer utsatt for kollisjon. Derfor vil andefugler, ugler, måkefugler, tranefugler, hønefugler og enkelte vadefugler være spesielt utsatt. Det er vist at spesielt rypen er utsatt for kollisjon med kraftledninger, og fra Hemsedalsfjellet ble det gjennomsnittlig funnet 4,12 drepte rypen som følge av kollisjon pr. km patruljert kraftledning i løpet av et år (Bevanger, Brøseth, & Sandaker, 1993).

Det er dokumentert hekking av flere arter unntatt offentligheten i relevant nærhet til alle deler av tiltaket. Samtlige av disse kan være utsatt for kollisjon med kraftledninger. Disse omtales i eget dokument unntatt offentligheten.

Enkelte fuglearter kan være utsatt for elektrokusjon med kraftledninger. Dette kan skje dersom en fugl får kontakt mellom fase til fase, travers til fase eller ledning til ledning. Som 120-420 kV kraftledning, som utredes i dette tiltaket, vil ha en minimum faseavstand på over 5 meter. Det finnes ingen fuglearter i Norge med stort nok vingespenn til å kunne få kontakt fra fase til fase eller ledning til ledning på slike kraftledninger. Videre monteres denne kraftledningen med hengeisolatorer der fasene henger under traversen, slik at fuglene heller ikke kan få kontakt fra travers til fase dersom de sitter på traversen. Dermed kan det slås fast

at tiltaket generelt sett ikke innebærer noen elektroklusjonsfare for noen fuglearter som kan forekomme i planområdet.

Snøugle, dverggås og sædgås er tre fuglearter som er spesielt viktige i utredningsområdet. For snøuglens nære slektning, hubro, er det kjent problematikk at en del fugler omkommer som følge av elektroklusjon, og i mindre grad ved kollisjon. Det samme antas å gjelde snøugle – det er ikke en art som har de typiske trekkene som kjennetegner en fugl som er typisk utsatt for kollisjon med kraftledninger. Det kan likevel ikke utelukkes dette kan forekomme, men antageligvis i såpass små monn at det neppe vil kunne ha noen virkning på bestands- eller populasjonsnivå. Dverggås og sædgås, derimot, er tunge fugler uten spesielt godt syn, som i liten grad kan regnes for å være spesielt manøvrerbare i luften. Dette gjør at de bør regnes som utsatte for kollisjon med kraftledninger, og at enhver kraftledning som oppføres i landskapet de beveger seg i bør regnes som et potensielt nytt kollisjonsobjekt for disse. Spesielt dverggåsa har såpass små bestander her til lands at ethvert tap på individnivå bør regnes som et betydelig negativt bidrag også på bestandsnivå.

Virkninger på lokalt/regionalt fugletrekk

Samtlige tiltaksalternativer er planlagt oppført på tvers av et område som antageligvis har landskapsøkologisk funksjon for stand- og hekkefugl i utredningsområdet. Fugler som passerer her vil få økt fare for kollisjon i forhold til dagens situasjon (0-alternativet). Artsspesifikk forskjell i økologi og flyveatferd, samt hvordan dette igjen varierer med artenes fenologi gjennom året/livssyklusen, i tillegg til mulige lokale tilpasninger og annen uforklart variasjon gjør at det er svært utfordrende å vurdere om akkurat dette tiltaket vil utgjøre noen betydelig økt kollisjonsfare for det lokale/regionale fugletrekket som antas å forekomme her. Dette gjør det desto vanskeligere å vurdere om det også vil ha noen betydelig påvirkning på noen lokale fuglebestander. Man vet svært lite om hvordan slike tiltak påvirker fuglebestander, og i mangelen på publisert vitenskap i fagfeltet må vurderinger vedrørende slik problematikk i stor grad baseres på antagelser og generelle prinsipper i økologien. Antageligvis vil typiske R-selekterte arter (kort forventet levetid, produserer mye avkom), som spurvefugl, forventes å bli svært lite påvirket/upåvirket av at et fåtall individer i populasjonen omkommer som følge av et tiltak, da mortaliteten hos enkeltindividet allerede er såpass høy. Populasjonene til K-selekterte arter (lang forventet levetid, lav mortalitet, produserer lite avkom), som hubro og havørn, derimot, vil være mer sårbare for økt mortalitet på individnivå. På grunn av den usikkerheten blir det, med føre-var-prinsippet ilagt betydelig vekt, vurdert at samtlige tiltaksalternativer som innebærer ny kraftledning vil kunne ha negativ påvirkning på områder for lokale og regionale fugletrekk.

Virkninger på nasjonalt/internasjonalt fugletrekk

Under trekket om våren og høsten forflytter fuglene seg vanligvis raskt i forholdsvis store høyder. Radarundersøkelser av fugletrekk på Bremangerlandet viste at de fleste fuglene fløy i høyder fra 200 m opp til 1000 m over bakken, med gjennomsnittshøyde på 474 m (Stokke, et al., 2018). Samtidig strekker samtlige alternativer seg mer eller mindre i samme retning som trekket, uten å i noen særlig grad gå på tvers av dette. For det nasjonale fugletrekket vil dermed antageligvis ingen av tiltaksalternativene påføre eller utgjøre noen betydelig barrikadeeffekt eller kollisjonsfare. Det er derfor liten grunn til å tro at noen av tiltakene vil ha noen betydelig negativ virkning på dette.

5.4 Rovvilt

5.4.1 Fjellrev

Et slikt tiltaks virkninger på fjellrev vil antageligvis være begrenset til anleggsfasen. Fjellrevtisper vil kunne være sårbare for menneskelig forstyrrelse tidlig i yngleperioden mens valpene og små, og kan i verste fall forlate de dersom forstyrrelsen blir betydelig nok. Per dags dato er det ingen kjente ynglinger av fjellrev i

relevant nærhet til tiltaket, slik at det foreløpig ikke knyttes noen negative påvirkninger på fjellrev i forbindelse med dette tiltaket.

Det finnes lite informasjon om hvorvidt kraftledninger har noen påvirkning på fjellrev i driftsfase. Kraftledninger kan ha barriereeffekt for enkelte pattedyrarter, men da dreier det seg først om fremst om ryddegater og pattedyrarter knyttet til skog og grønnsstruktur som ikke ønsker å passere slike åpne områder. Siden fjellrev utelukkende er knyttet til åpne områder er det dermed ingen grunn til å tro at en kraftledning vil ha noen slik effekt på arten.

Konsekvensutredning Rubbedalshøgda

7.1.3 FUGL

Varangerhalvøya er et av de mest betydningsfulle områdene for fugletrekk i Norge. Området er kjent for sitt rike fugleliv og er et viktig stoppested for trekkfugler som krysser Barentshavet. Planområdet, med sin nærhet til kysten med hekkeområder for sjøfugl, gjør det naturlig å anta at det foregår trekk av både lokal, regional og nasjonal betydning i disse områdene. Det beveger seg mengder av sjøfugl langs ytterkysten av Finnmark om våren og høsten, hvorav mange er på vei til/fra hekkeplasser på den russiske tundraen. Ved Slettnes fyr, helt nord i Finnmark, er det på det meste registrert mer enn 400 individer med gulnebbblom på en dag, og tusenvis av polarjo flyr forbi her hvert år. De områdene som tradisjonelt er regnet som viktige trekkområder i innlands-Finnmark, er de større elvedalene. Her kan Tanaelva med Tanadalen trekkes spesielt frem, som er en viktig trekkorridor for mengder av andefugl hvert år.

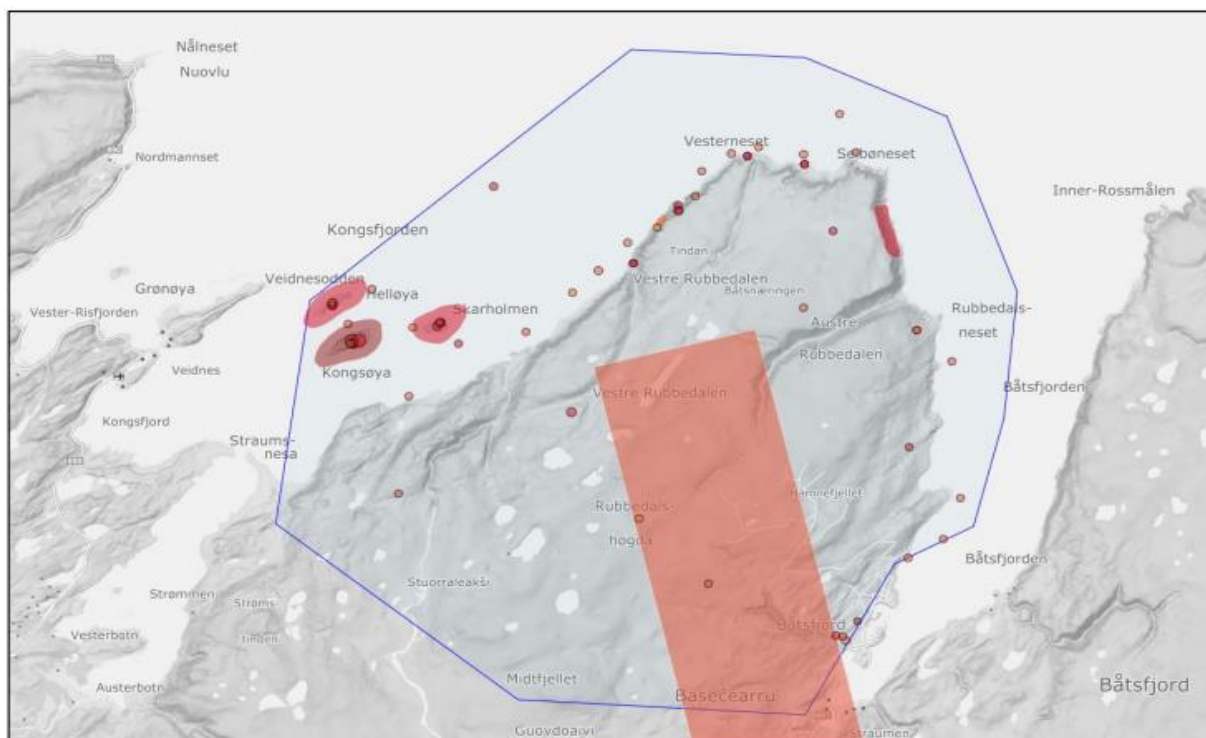
Generelt om virkninger for fugl Det er flere forhold som blir trukket frem i forbindelse med vindturbiners virkninger på fugl. Fugl kan utover økt dødelighet som følge av kollisjoner bli påvirket både av tap og fragmentering av viktige habitater. Også redusert tilgang på slike habitater på grunn av barriereeffekter, forstyrrelser fra menneskelig tilstedeværelse eller ved at de unngår områder med menneskeskapte strukturer, er viktige faktorer. Skyggekast, samt lyst fra vindturbiner på natten, kan forstyrre fugl og annet dyreliv. Lokalt vil mengden forstyrrelser fuglene utsettes for, f.eks. fra ferdsel, være viktig for om hekkingen blir vellykket.

Fugl som forstyrres forlater reiret, og egg og unger blir da sårbare for predasjon og kulde. Gjentatte forstyrrelser kan føre til en mislykket hekkesesong for hele eller deler av en koloni. Storskarven er kanskje mest sårbar for forstyrrelser. Sammenliknet med andre arter forlater storskarven reiret tidlig når den forstyrres, og bruker tid før de kommer tilbake. Dette gjør ungene deres ekstra sårbare. Registreringer av fugl i området Det er registrert en rekke arter av rødlistet fugl, og spesielt sjøfugl, i plan- og influensområdet. En oversikt over arter og antall registreringer kan sees i Figur 7-2.

Vitenskapelig navn ↓	Autor ↓	Norsk navn ↓	Kategori ↓	Antall observasjoner ↓
<i>Phalacrocorax carbo</i>	(Linnaeus, 1758)	storskarv	● NT	47
<i>Somateria mollissima</i>	(Linnaeus, 1758)	ærfugl	● VU	40
<i>Rissa tridactyla</i>	(Linnaeus, 1758)	krykkje	● EN	40
<i>Larus argentatus</i>	Pontoppidan, 1763	gråmåke	● VU	26
<i>Cepphus grylle</i>	(Linnaeus, 1758)	teist	● NT	18
<i>Alca torda</i>	Linnaeus, 1758	alke	● VU	7
<i>Haematopus ostralegus</i>	Linnaeus, 1758	tjeld	● NT	7
<i>Fratercula arctica</i>	(Linnaeus, 1758)	lunde	● EN	6
<i>Passer domesticus</i>	(Linnaeus, 1758)	gråspurv	● NT	5
<i>Uria aalge</i>	(Pontoppidan, 1763)	lomvi	● CR	5
<i>Stercorarius parasiticus</i>	(Linnaeus, 1758)	tyvjo	● VU	3
<i>Larus canus</i>	Linnaeus, 1758	fiskemåke	● VU	2
<i>Clangula hyemalis</i>	(Linnaeus, 1758)	havelle	● NT	2
<i>Polysticta stelleri</i>	(Pallas, 1769)	stellerand	● VU	2
<i>Calidris pugnax</i>	(Linnaeus, 1758)	brushane	● VU	1
<i>Accipiter gentilis</i>	(Linnaeus, 1758)	hønehauk	● VU	1
<i>Fulmarus glacialis</i>	(Linnaeus, 1761)	havhest	● EN	1
<i>Poecile montanus</i>	(Conrad von Baldenstein, 1827)	granmeis	● VU	1
<i>Chloris chloris</i>	(Linnaeus, 1758)	grønnfink	● VU	1
<i>Gavia adamsii</i>	(G. R. Gray, 1859)	gulnebbblom	● VU	1
<i>Phalaropus lobatus</i>	(Linnaeus, 1758)	svømmesnipe	● NT	1
Totalt 21 taksoner				

Figur 7-2. Fuglearter som er registrert i plan- og influensområdet fordelt på antall.

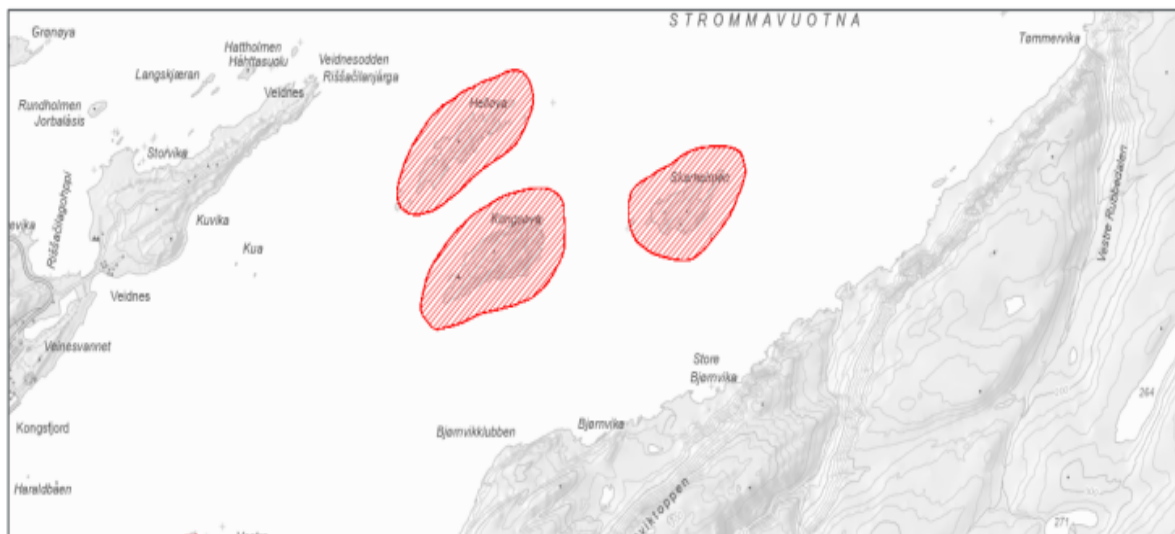

Figur 7-3. Registrerte rødlistearter av fugl i plan- og influensområdet.

Figur 7-4. Hekkeområder for krykkje, storskarv, og toppskarv på nordspissen av planområdet.

Vest for planområdet ligger Kongsøya, Helløya og Skarholmen naturreservat. Formålet med fredningen av disse øyene er å bevare et viktig fuglefjell med tilhørende plantesamfunn, fugleliv og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området.

Figur 7-5. Kongsøya, Helløya og Skarholmen naturreservat ligger i Kongsfjorden vest for planområdet.

Statsforvalteren i Finnmark har vært kontaktet, og det finnes registreringer av hekkelokaliteter for havørn flere steder i området i tilknytning til bergveggene mot sjøen. Disse registreringene er av eldre dato (80-tallet), men det kan forventes at havørn hekker i de samme områdene og trolig i større antall i takt med den generelle bestandsøkningen arten har hatt siden 80-tallet.

Området ligger utenfor områdene vurdert å ha stor konflikt i "Regional vindkraftplan for Finnmark 2013-2025". Samtidig ligger området på Varangerhalvøya, og må regnes for å være en del av et stort sammenhengende landskap med tilnærmet urørt natur som strekker seg fra Berlevåg og Vardø i nord og Tana og Vadsø i sør. Dette landskapet har funksjoner for flere sårbare rovfuglarter, blant annet snøugle (CR – Kritisk truet), jaktfalk (VU – sårbart), vandrefalk og kongeørn. Vindkraftverket kan derfor ha virkninger for disse artene.

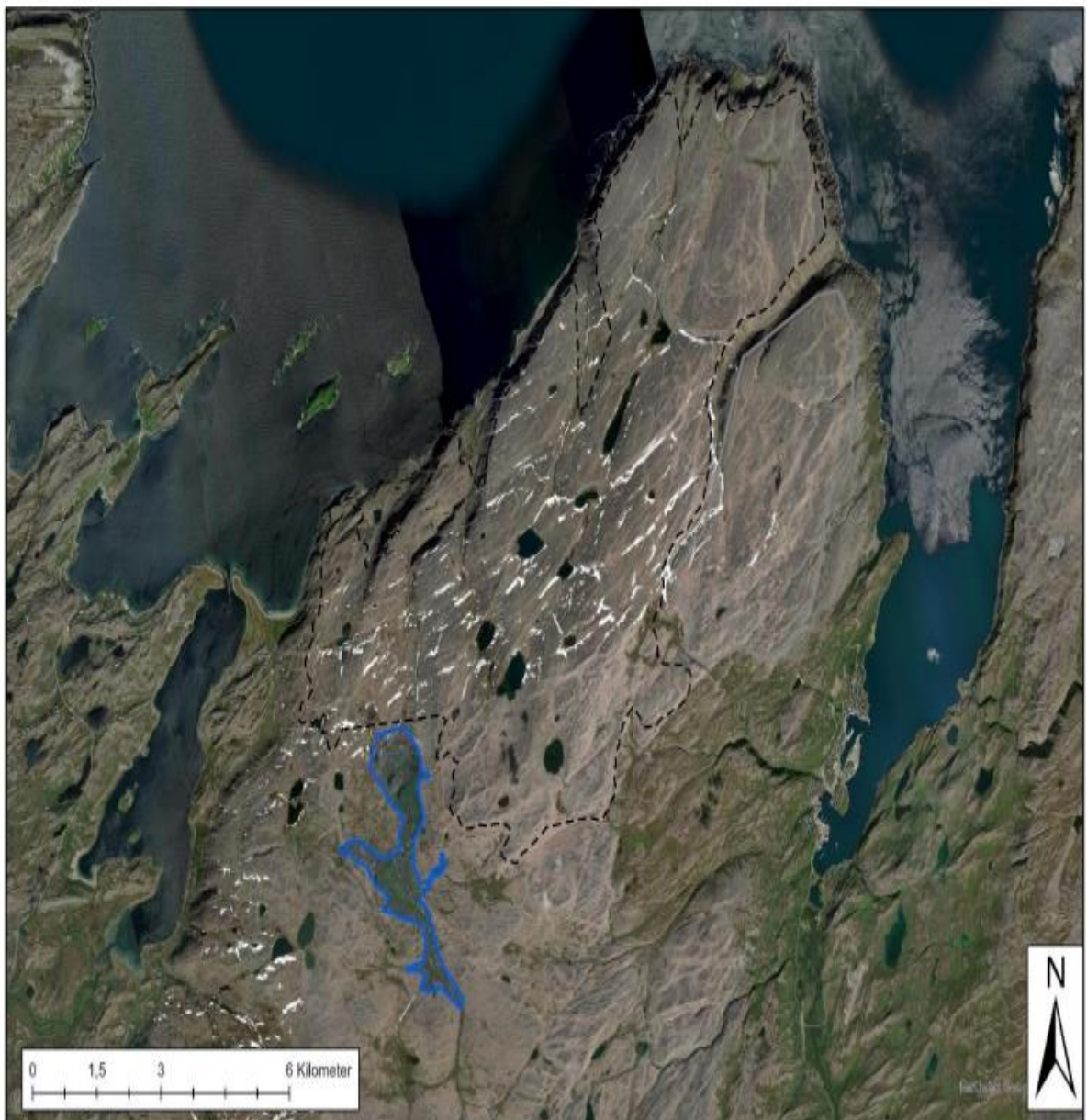
Planområdet har også funksjoner spesielt for fjellrype. Lirype vil være mest knyttet til de delene av området som tilhører vier- og bjørkebeltet, mens fjellrypa tar over der fjellet går over til bart fjell og steinurer, som er tilfellet i store deler av planområdet. Begge arter er hønsefugler, en gruppe fugler med høy «wingload» (høy kroppsvekt i forhold til vingareal) som tradisjonelt er regnet for å være mer utsatt for kollisjon med kraftledninger og vindkraftverk. Studier fra Smøla tyder på at lirype kan være utsatt for kollisjon med vindturbiner (de kolliderer med tårnene), og det samme vil nok gjelde for fjellrype. Siden vindkraftverket er planlagt i leveområdene til disse artene, kan det derfor tas utgangspunkt i at de vil kunne bli påvirket både gjennom det direkte arealbeslaget og gjennom fare for kollisjon med vindturbiner eller andre installasjoner slik som vindmålemaster.

Dverggås (CR) er en kritisk truet og prioritert art som innenfor våre landegrenser kun hekker på nokså begrensede arealer i Finnmark. Arten regnes for å være nokså utsatt for kollisjon med vindturbiner. Arten er også såpass fåtallig at kun tilfeldig dødelighet gjennom kollisjon med vindturbiner, kan ha negative virkninger på bestandsnivå. Dette er derfor en art som har blitt tillagt stor vekt i den regionale vindkraftplanen. Det er vanlig at de fleste individene av arten raster ved Stabburneset/Valdakmyrene ved Lakselv om våren, noen også ved Altamunningen og Varangerbotn, før de trekker inn på hekkeplassene. Rast- og hekkeområder må regnes som spesielt verdifulle. Når det kommer til vindkraftverk, vil det også være svært relevant å vurdere områder langs dverggåsas trekkruiter. Planområdet ved Kongsfjorden ligger langt unna kjente rast- og

hekkeplasser for dverggås, og planområdet ligger heller ikke på veien mellom slike viktige funksjonsområder. I utgangspunktet ser det derfor ikke ut til at vindkraftverket kommer til å utgjøre noen direkte trussel mot den norske bestanden av dverggås. At enkelte individer enkelte år kan bevege seg gjennom området kan imidlertid ikke utelukkes.

Generelt ligger planområdet i et område med en del innsjøer og små vann, der fjellhekkende dykkender slik som svartand (VU), sjørørre (VU) og havelle (NT) kan antas å hekke, samt storlom. I tillegg er det et større våtmarksområde sør for planområdet, i tilknytning til elva Stuorraleaksi. Det er naturlig at en del vade- og andefugl vil ha tilhold i dette området. Det er ikke registrert brushane (VU) her, men arten er registrert hekkende lenger vest i lignende habitater. Det kan også tenkes at vadefugler slik som svømmesnipe (NT – Nær truet), heilo (NT) og boltit kan hekke innenfor utredningsområdet. Smålom forekommer nok også.

Figur 7-6. Det er et større våtmarksområde (markert med blått) sør for planlagt vindpark i tilknytning til elva Stuorraleaksi.

Av spurvefugler kan nok lappspurv (EN – Sterkt truet) helt sikkert forekomme innenfor utredningsområdet i områder med noe mer vegetasjon. Det samme gjelder andre spurvefugler slik som blåstrupe og sivspurv, som nylig ble tatt ut av norsk rødliste for arter, samt snøspurv. Spurvefugler er en artsgruppe som i mindre grad er regnet for å være utsatt for kollisjon med vindturbiner. De vil imidlertid kunne bli påvirket gjennom det direkte arealbeslaget fra veier og oppstillingsplasser.

Utredningene viser at potensielle påvirkninger på fugl av prosjektene må tas alvorlig. Tilsvarende krav for vurderinger av forebyggende tiltak og samlet effekt på naturmangfoldet bør stilles.

Utbygger bør pålegges å utrede evt. omfang av påflyginger på aktuelle anlegg også om de blir en realitet, for å kunne iverksette og rette forebyggende tiltak på de mest aktuelle lokaliteter og strekk.